

بررسی روند تغییرات در الگوی استفاده از روش‌های پیشگیری از بارداری و تأثیر اجرای طرح پزشک خانواده بر آن در جمعیت روستایی شهرستان ساری از سال ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۶

عباس علیپور^۱، نرگس حبیبیان^۲، سیدحمید رضا طباطبایی^۳

^۱ دستیار اپیدمیولوژی، گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

^۲ مسئول واحد آموزش بهداشت مرکز بهداشت شهرستان ساری، ایران

^۳ اسنادیار، گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

نویسنده رابط: عباس علیپور، نشانی: شیراز، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، دانشکده بهداشت و تغذیه. تلفن: ۰۷۱۱-۷۲۶۰۲۲۵، پست الکترونیک: Alipour_abbass@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۰۸/۰۸؛ پذیرش: ۱۳۸۸/۱۰/۰۷

مقدمه و اهداف: طرح پزشک خانواده از سال ۱۳۸۴ در ایران آغاز گشت. از مهم‌ترین وظایف این طرح ارائه خدمات و مراقبت‌های اولیه بهداشتی است. در این بررسی تأثیر اجرای این طرح بر روی روند تغییرات شاخص‌های مربوط به روش‌های مختلف پیشگیری از بارداری از سال ۱۳۸۲ تا سال ۱۳۸۶ در شهرستان ساری مورد ارزیابی قرار گرفت.

روش کار: جامعه آماری این پژوهش که بصورت مقطعی صورت گرفته است، زنان همسر دار ۴۹-۱۵ ساله واجد شرایط برنامه تنظیم خانواده بوده است. نمونه‌گیری به روش سرشماری و اطلاعات از روی زیج‌های حیاتی مراکز مذکور استخراج گردید. الگوی تغییرات زمانی و مقایسه آن با شاخص‌های متناظر استان، با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون‌های آماری آنالیز واریانس با تکرار مشاهدات و تست t مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج: در این مدت استفاده از روش‌های کاندوم، آمپول، وازکتومی و کل روش‌های پیشگیری از بارداری سیر صعودی و بکارگیری روش‌های توبکتومی، IUD، قرص، نور پلانت و روش طبیعی، سیری نزولی داشتند. این تغییرات برای روش‌های کاندوم، توبکتومی و طبیعی از نظر آماری معنادار ($P < 0/05$) و برای سایر روش‌ها معنادار نبوده است ($P > 0/05$). اختلاف میانگین درصد‌های روش‌های مختلف پیشگیری از بارداری برای روش‌های کاندوم، آمپول، توبکتومی و قرص در دو مقطع قبل و بعد از اجرای طرح پزشک خانواده، از نظر آماری معنادار ($P < 0/05$) و برای سایر روش‌ها معنادار نبوده است ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: در این مطالعه مشخص گردید که روند کلی استفاده از اکثر روش‌های مطمئن در استان و شهرستان ساری روبه رشد بوده است (توفیقات نسبی حاصل شده است)؛ ولی دو روش قرص و توبکتومی در طول مدت مطالعه، روندی کاملاً نزولی و نسبتاً هماهنگ در استان و شهرستان ساری داشته است.

واژگان کلیدی: طرح پزشک خانواده، زیج حیاتی، شاخص‌های روش‌های پیشگیری از بارداری، ساری، ایران

مقدمه

فراهم شود (۱). اجرای این طرح از نیمه دوم سال ۱۳۸۴ آغاز گشت و در حال حاضر سالانه حدود ۶۰۰۰ میلیارد ریال صرف آن می‌شود (۲).

در کشور ما سهم سلامت از درآمد تولید ناخالص ملی (GDP) تنها ۷/۱۶٪ است و این در حالیست که متوسط این شاخص در

سلامت و امنیت از حقوق اولیه هر یک از افراد جامعه بوده که دولت موظف به تأمین آن‌ها به طور برابر با رعایت عدالت است. بر اساس بند (ب) ماده ۹۱ برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، تا پایان برنامه چهارم باید تمهیدات لازم جهت استقرار بیمه سلامت با محوریت «پزشک خانواده» و «نظام ارجاع»